

Общи правила за прилагане на процедура на договаряне без обявление по чл. 90, ал. 1 от Закона за обществените поръчки

Договаряне без обявление е процедура, която за разлика от свободно избираемите открита и ограничена процедури, възложителите могат да прилагат само при наличието на определени обстоятелства и при спазване на изрично посочени в Закона за обществените поръчки (ЗОП) условия и предпоставки. Ето защо законовите основания за откриване на тази процедура не могат да се прилагат разширително. Законосъобразното ѝ провеждане изисква да се спазват следните правила:

- Изборът на процедурата винаги се аргументира. Мотивите на възложителя трябва да са публични и ясни. Те се посочват в решението за откриване (чл. 91, ал. 1 ЗОП) и следва обективно да отразяват конкретните факти и обстоятелства, които налагат провеждането на този вид процедура;

- За всяко от обстоятелствата, посочени в мотивите, възложителят да разполага с доказателства, относими към предмета на поръчката, изчерпателни и по възможност с източник, независим от възложителя и поканеното за изпълнител лице;

- При правно основание, което не изисква предметът да се реализира от конкретно лице/а и е обективно възможно да се осигури конкуренция, възложителят би могъл да покани повече от един участник и да възложи договора въз основа на избор в състезателни условия;

- Когато принципно е възможно провеждане на открита процедура, ограничена процедура или процедура на договаряне с обявление, но по обективни причини е необходимо прилагане на договаряне без обявление, договорът да обхваща само дейностите, които са абсолютно необходими и периода до избор на изпълнител, избран при провеждане на някоя от другите процедури по ЗОП.

Следва да се има предвид, че в общия случай е препоръчително гъвкаво управление на възлагателния процес. Това предполага при определяне на обхвата и вида на дейностите, предмет на конкретна процедура за обществена поръчка да се оценят всички налични към момента на откриването обстоятелства и когато е подходящо, да се ползват предвидените в ЗОП възможности за рамкови споразумения, включване на опции към договорите (вж. чл. 15, ал. 2, т. 3 и ал. 3 ЗОП и методическото указание на АОП относно прилагането им) и др. Законосъобразното използване на визираните възможности може да редуцира необходимостта от провеждане на последващи договаряния и да минимизира рисковете от допускане на нарушения. Това е особено удачно по отношение отпускането на финансови средства в определен момент (напр. в края на отчетен период), което не е основание за провеждане на процедура на договаряне без обявление. В допълнение, неосигуреното своевременно финансиране не е аргумент

да се отлага провеждането на процедура за възлагане на обществена поръчка. Ако възложителят има основание да очаква, че средства ще бъдат налични в определен срок, той следва да стартира процедурата си. Така при получаване на финансова възможност, ще е готов да пристъпи към реално изпълнение. За да се избегне поемането на финансово задължение, което не е обезпечено със средства, в условията на поръчката, и в договора изрично следва да се посочи, че към изпълнение се пристъпва, ако и/или когато се осигури бюджет. Недостатък на описания подход е, че при неосигуряването на средствата, ще е налице неоправдан разход на административен ресурс.

Важна особеност на процедурата на договаряне без обявление е, че в нея могат да участват само лица, поканени от възложителя. Съгласно чл. 16, ал. 7, т. 2 ЗОП, за определяне клаузите на договора, сключен в резултат на тази процедура, възложителят провежда преговори с едно или повече точно определени лица.

Преговорите се водят от комисия, назначена по реда на чл. 34-36 ЗОП, с всеки участник отделно.

При провеждането им е важно да се има предвид, че:

- присъствието на всички членове на комисията е задължително;
- комисията е обвързана с посочените в решението и поканата условия и изисквания и няма право да ги променя;
- конкретните предложения на поканените участници се правят в хода на преговорите.

Принципите на ЗОП изискват на всяко от лицата, участващи в договарянето, да се предоставят еднакви възможности за предложения относно изпълнението на възлагания предмет. Ето защо при преговорите следва да се спазват следните общи правила:

- на всички участници се предоставя една и съща изходна информация, на един и същи етап от преговорния процес;
- преговорите с всеки участник се провеждат по един и същи алгоритъм;
- не се разискват аспекти от предмета, които не са обект на дискусия с другите участници;
- не се обсъждат конкурентни оферти;
- протоколите, съставени след проведените преговори, са еднотипни.

Относно поредността, при която комисията обсъжда условията за изпълнение на договора с участниците, в ЗОП не е разписан ред. В тази връзка редът, по който участниците се канят на преговори, се определя от възложителя, но във всички случаи избраният подход следва да осигурява равнопоставеност на лицата (напр. чрез жребий).

Предвид обстоятелството, че при процедурата на договаряне без обявление липсва свободна конкуренция, законовите основания за нейното прилагане трябва да се спазват стриктно. Всяко неправомерно използване на този ред за избор на изпълнител подлежи на санкция от контролните органи по закона.

Провеждането на тази процедура, без да са налице предпоставките за това, се наказва с имуществена санкция от 10 000 до 20 000 лв. или с глоба от 3 000 до 5 000 лв. (чл. 130, ал. 1 ЗОП). Регламентирани са санкции и за случаите, когато възложителят има основание за нейното провеждане, но не прилага предвидените

правила, а директно сключва договор с изпълнителя. Съгласно чл. 129, ал. 1 ЗОП, такова нарушение се наказва с имуществена санкция в размер от 15 000 до 50 000 лв., респ. с глоба от 3 000 до 10 000 лв.